

**Špeciálnopedagogická poradňa
pri SZŠ pre telesne postihnutých
Pionierska 850/13
Detva**

(elokované pracovisko M.R.Štefánika 908/40, Detva)

mobil:0902390485, e-mail: sppdetva@gmail.com

**INDIVIDUÁLNA INTEGRÁCIA ŽIAKOV SO ŠPECIÁLNYMI
VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍMI POTREBAMI V MŠ a ZŠ**

ÚVOD

V našom príspevku sme sa snažili Vám podať, čo najpresnejšie a najkomplexnejšie aktuálne informácie potrebné k integrácii žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej ŠVVP) v MŠ a ZŠ.

Žiakom so ŠVVP je žiak s mentálnym, zmyslovým alebo telesným postihnutím, zdravotne oslabený alebo chorý, s narušenou komunikačnou schopnosťou, so špecifickými poruchami učenia alebo správania, s autistickým syndrómom alebo žiak s poruchami psychického alebo sociálneho vývinu.

Pod pojmom INTEGRÁCIA rozumieme edukáciu detí so ŠVVP v bežnej škole. Je to koncepcia špeciálnej výchovy a vzdelávania ako organickej zložky všeobecnej výchovy a vzdelávania, ktorá sa chápe v zmysle, že aj dieťa so ŠVVP má možnosť vzdelávať sa v bežnej základnej škole s rovesníkmi. **Úlohou školy je zabezpečiť jednotlivcom so ŠVVP také podmienky** (špeciálne formy a metódy, individuálny prístup zodpovedajúci druhu a stupňu postihnutia, materiálno-technické, organizačné, personálne podmienky a v neposlednom rade aj legislatívne podmienky), **aby sa mohli čo najúspešnejšie zapojiť do bežného života vzhľadom na ich postihnutie.**

V praxi sa stretávame s integráciou vo forme:

1. Individuálnej integrácie – deti so ŠVVP sú zaradené do bežnej MŠ, ZŠ
2. Integrácie v špeciálnej triede MŠ, ZŠ – v triede sú zaradené deti s určitým druhom postihnutia

Nevyhnutné je k integrácii pristupovať individuálne, pretože pri niektorých druhoch i stupňoch zdravotného postihnutia, alebo pri nezabezpečení nevyhnutných podmienok úspešnej integrácie sa môže stať vzdelávanie dieťaťa v bežnej MŠ a ZŠ nadmernou záťažou pre samotné dieťa, ale aj pre školu. A tak platí, že síce integrovať, ale len vtedy, resp. len natoľko, nakoľko je to naozaj v prospech daného dieťaťa ŠVVP. V niektorých prípadoch špeciálne školstvo poskytuje deťom s určitým druhom a stupňom postihnutia najvhodnejšiu formu vzdelávania.

POSTUP PRI INDIVIDUÁLNEJ INTEGRÁCII ŽIAKA SO ŠVVP

- ▼ Integrovaný žiak musí byť **evidovaný** v špeciálnopedagogickej poradni (ďalej ŠPP) alebo v detskom integračnom centre (ďalej DIC). Ak sa jedná o integráciu žiaka so špecifickými vývinovými poruchami učenia alebo o žiaka s poruchami správania, tento je evidovaný v pedagogicko-psychologickej poradni (ďalej PPP), ak mu je v PPP poskytovaný špeciálnopedagogický servis. Za integrovaného môžeme považovať žiaka so ŠVVP len na základe písomného vyjadrenia poradenského zariadenia (ŠPP, DIC, PPP). **Školský psychológ alebo školský špeciálny pedagóg nemá oprávnenie vydávať písomné vyjadrenie k integrácii žiaka so ŠVVP. Integrácia nie je možná ani základe odporúčaní odborných lekárov alebo iných odborníkov. Toto oprávnenie má len psychológ alebo špeciálny pedagóg poradenského zariadenia zaradeného do siete škôl a školských zariadení.!!!**

- ▼ Rodičia dieťaťa so ŠVVP **požadujú písomne** riaditeľstvo školy o prijatie dieťaťa do školy bežného typu ako individuálne integrovaného, ku ktorej je priložený:
 - „Návrh na prijatie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do špeciálnej školy, do špeciálnej materskej školy, do materskej školy, do základnej školy a do strednej školy“ (tlačivo ŠEVT 49 282 0). U autistických detí ja to tlačivo „Návrh na prijatie dieťaťa alebo žiaka s autizmom“.
 - **Odporúčanie poradenského zariadenia (ŠPP, DIC, PPP) k individuálnej integrácii** v triede MŠ, ZŠ, SŠ, v ktorom je podrobná špeciálnopedagogická diagnostika, závery psychologického vyšetrenia, prípadne aj vyjadrenie odborného lekára (neurológ, ortopéd, oftalmológ, foniater a pod.). Ak je žiak integrovaný ako žiak s poruchami správania, nevyhnutný je záver vyšetrenia neurológa alebo psychiatra.

- ▼ Na základe písomnej žiadosti rodičov dieťaťa so ŠVVP riaditeľ školy zriadi **odbornú komisiu**. Komisia by mala byť zložená aspoň z 5 členov. Predsedom komisie je **riaditeľ školy**. Členmi komisie sú **špeciálny pedagóg** alebo **psychológ, výchovný poradca, vedúci MZ a PK, triedny učiteľ**. Odborná komisia sa bližšie oboznámi s diagnózou a prognózou žiaka, s jej prejavmi a vplyvmi na edukačný proces, aké kompenzačné pomôcky bude žiak potrebovať, či bude potrebná úprava prostredia, aké špecifické postupy budú potrebné pri edukácii žiaka, či má škola podmienky pre vzdelávanie

integrovaného žiaka – (či je na škole školský špeciálny pedagóg) a pod. Zaradenie príp. preradenie žiaka prerokuje riaditeľ školy so zákonným zástupcom dieťaťa. **Rodič žiaka nie je členom komisie ani prítomný na rokovaní odbornej komisie!!! Je potrebné, aby rodič integrovaného žiaka dal písomný súhlas k zverejňovaniu osobných údajov (diagnózy) pre potreby edukačného procesu, alebo oboznámi pedagogických pracovníkov na pedagogickej rade, kedy je to potrebné uviesť v zápisnici a uznesení z pedagogickej rady, prípadne oboznámi rodičov ostatných žiakov v triede na rodičovskom združení o diagnóze svojho dieťaťa!!! Je tiež dobré, stanoviť si obdobie trvania integrácie (najlepšie na jeden školský rok) a pravidelne prehodnocovať integráciu žiaka!!!**

- ▼ Ak má žiak v škole podmienky a predpoklady pre úspešnú integráciu, riaditeľ školy vydá **rozhodnutie** o prijatí žiaka do školy formou individuálnej integrácie. Riaditeľ školy po prijatí žiaka ako integrovaného oboznámi s danou skutočnosťou **poradenské zariadenie**, ktoré vydalo odporúčanie k individuálnej integrácii. Ak sa žiakovi školy diagnostikuje porucha počas školskej dochádzky a poradenské zariadenie odporúča individuálnu integráciu tohto žiaka, riaditeľ školy **nevydáva** tomuto žiakovi nové **rozhodnutie**. Žiak je považovaný za integrovaného na základe písomného odporúčania poradenského zariadenia. **Žiaka nie je možné integrovať bez súhlasu rodiča!!! Podľa Zákona č. 29/1984 Zb., § 32b, odst. 2, rozhodnutie o integrácii dieťaťa je plne v kompetencii riaditeľa príslušnej školy. Poradenské zariadenia (ŠPP, PPP a DIC) dávajú len odporúčanie k integrácii!!! Ak škola nemá podmienky pre úspešnú integráciu, riaditeľ školy vydáva negatívne rozhodnutie (neintegruje žiaka)!!!**

- ▼ **Všetci vyučujúci** individuálne integrovaného žiaka si dôkladne preštudujú jeho dokumentáciu, závery a odporúčania špeciálneho pedagóga, psychológa i odborného lekára, prípadne aj iných odborníkov. **Triedny učiteľ** vypracuje pre žiaka **Individuálny výchovno-vzdelávací program**:

- U žiaka s vývinovými poruchami učenia sa odporúča ako vzor použiť **Výchovno-vzdelávací program žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v základnej škole (program pre žiaka s narušenou komunikačnou schopnosťou)**. Schválilo MŠ SR rozhodnutím č. 317/97-153 zo dňa 4. septembra 1997 s platnosťou od 1. septembra 1997.

- U žiaka s narušenou komunikačnou schopnosťou sa odporúča ako vzor použiť **Výchovno-vzdelávací program žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v základnej škole (program pre žiaka s narušenou komunikačnou schopnosťou)**. Schválilo MŠ SR rozhodnutím č. 317/97-153 zo dňa 4. septembra 1997 s platnosťou od 1. septembra 1997.
 - U žiaka s telesným postihnutím sa odporúča ako vzor použiť **Výchovno-vzdelávací program žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v základnej škole (program pre telesne postihnutého žiaka)**. Schválilo MŠ SR rozhodnutím č. 317/97-153 zo dňa 4. septembra 1997 s platnosťou od 1. septembra 1997.
 - U žiaka s mentálnym postihnutím sa odporúča ako vzor použiť **Výchovno-vzdelávací program žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v základnej škole (program pre mentálne postihnutého žiaka)**. Schválilo MŠ SR rozhodnutím č. 317/97-153 zo dňa 4. septembra 1997 s platnosťou od 1. septembra 1997.
 - U žiaka so zrakovým postihnutím sa odporúča ako vzor použiť **Výchovno-vzdelávací program žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v základnej škole (program pre zrakovo postihnutého žiaka)**. Schválilo MŠ SR rozhodnutím č. 317/97-153 zo dňa 4. septembra 1997 s platnosťou od 1. septembra 1997.
 - U žiaka so sluchovým postihnutím sa odporúča ako vzor použiť **Výchovno-vzdelávací program žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v základnej škole (program pre sluchovo postihnutého žiaka)**. Schválilo MŠ SR rozhodnutím č. 317/97-153 zo dňa 4. septembra 1997 s platnosťou od 1. septembra 1997.
 - U žiaka s poruchami správania sa odporúča použiť ako vzor **Individuálny vzdelávací plán žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (žiak s poruchami správania)**, ktorý je súčasťou Metodicko-informatívneho materiálu **Žiak s poruchami správania v základnej a strednej škole** schválený MŠ SR dňa 31. augusta 2004 rozhodnutím č. CD-2004-12004/23602-1:095 s platnosťou od 2. septembra 2004.
- ▼ V prípade, že je potrebné integrovanému žiakovi prispôbiť **obsah a formy vzdelávania** (žiak nie je schopný postupovať podľa ČTP ZŠ s triedou) v niektorom z predmetov (aspoň v jednom), vyučujúci príslušného predmetu vypracuje pre žiaka v spolupráci so špeciálnym pedagógom **individuálny vzdelávací plán** (ďalej IVP) ako

súčasť IVVP. IVP musí byť schválený MZ a PK. Pri tvorbe IVP vychádza z učebných osnov príslušného predmetu. U mentálne postihnutých žiakov vychádzame z učebných osnov špeciálnej základnej školy, učebníc a pracovných listov pre špeciálne základné školy príslušného variantu. Ak integrovaný žiak postupuje z niektorého predmetu (prípadne vo viacerých predmetoch) podľa IVP, je potrebné zaznamenať to v doložke na vysvedčení. **Nie každý integrovaný žiak potrebuje IVP!!!** Ak sa individuálne integrovanému žiakovi neupravuje obsah vzdelávania (to znamená, že mu nie je potrebné vypracovať IVP zo žiadneho predmetu), v IVVP učiteľ uvedie dokumenty, podľa ktorých je individuálne integrovaný žiak vzdelávaný. Žiak, ktorý je oslobodený od vzdelávania sa v niektorých predmetoch alebo ich častiach, má tieto skutočnosti uvedené v IVVP a náležite legislatívne opatrené riaditeľom školy. **Žiak nemôže byť oslobodený z hlavných predmetov ako je napr. slovenský jazyk, matematika a pod.!!! Môže byť oslobodený z len z výchovných predmetov – napr. u žiaka s poruchami správania je možné skrátiť edukačný proces tým, že bude chodiť do školy na hlavné predmety a z výchov môže byť oslobodený!!!**

▼ **Pre individuálne integrované dieťa v materskej škole** je na základe odporúčania poradenského zariadenia potrebné vypracovať IVP v rozsahu zodpovedajúcom jeho špeciálnopedagogickým potrebám. Znamená to, že v niektorej oblasti osobnostného vývinu v rámci edukačného pôsobenia materskej školy, dieťa nemôže postupovať rovnakým spôsobom a rovnako rýchlym tempom ako ostatné intaktné deti, ale len na základe svojich aktuálnych možností a schopností. Konkrétne postihnutie dieťaťa ovplyvňuje jeho edukačnú situáciu napr. v oblasti realizácie telesnej výchovy, jazykovej výchovy, rozvíjania poznania a matematických predstáv alebo v iných výchovno-vzdelávacích zložkách, prípadne je možné realizovať tie isté ciele a úlohy ako intaktné deti, len modifikovane, čo znamená, že sú upravené, prispôbené k aktuálnym možnostiam a schopnostiam dieťaťa. IVP je vypracovaný na určité obdobie (najlepšie na 3 mesiace) s následným vyhodnotením (čo sa uvádza do zápisnice z pedagogickej rady) a jeho následným pokračovaním. Na jeho vypracovaní spolupracujú pedagógovia v triede spolu so špeciálnym pedagógom. Za jeho vedenie zodpovedajú pedagógovia v triede, v ktorej je dieťa zaradené. IVP je potrebné vypracovať pre dieťa buď zvlášť, alebo modifikáciou cieľov a úloh, individuálny prístup k dieťaťu podľa potreby zaznamenávať do denných plánov. Podkladom pre vypracovanie IVP sú odporúčania psychológa, lekára a špeciálneho pedagóga. V tomto prípade je potrebné úzko spolupracovať so zariadením špeciálnopedagogického poradenstva (ŠPP, PPP, DIC).

Aký je rozdiel medzi IVVP a IVP?

IVVP je vypracovávaný triednym učiteľom pre každého integrovaného žiaka pričom vychádza z **Výchovno-vzdelávacieho programu žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v základnej škole** schválený MŠ SR rozhodnutím č. 317/97-153 zo dňa 4. septembra 1997 s platnosťou od 1. septembra 1997. (program volíme podľa druhu postihnutia). **Obsahuje** osobné údaje žiaka, informácie o doterajšej výchove a vzdelávaní, predchádzajúcej špeciálnopedagogickej starostlivosti a o zdravotnom stave žiaka. Východiskom pri jeho tvorbe je špeciálnopedagogická diagnóza. **IVVP** tiež zachytáva materiálo-technické a organizačné zabezpečenie edukačného procesu integrovaného žiaka, jeho špecifiká a špeciálne potreby. Východiskom pri jeho vypracovávaní je výsledok špeciálnopedagogickej diagnostiky, odporúčania špeciálneho pedagóga i závery psychologického vyšetrenia ktoré musí triedny učiteľ rešpektovať pri jeho vypracovávaní. IVVP sa vypracováva pred nástupom žiaka do školy, najneskôr do dvoch mesiacov od začiatku školského roka, v ktorom sa rozhodlo o integrácii žiaka. IVVP môžeme počas roka priebežne dopĺňať a upravovať. **Akúkoľvek modifikáciu učebného obsahu, použitie redukovaných učebných plánov, učebných osnov, základných pedagogických dokumentov prípadne učebníc pre špeciálnu školu je potrebné zaznačiť do IVVP!!!** Aktualizuje sa na začiatku každého školského roka. Triedny učiteľ a vyučujúci jednotlivých predmetov IVVP podrobne prerokujú s rodičom dieťaťa. IVVP by mal podpísať riaditeľ školy, triedny učiteľ, špeciálny pedagóg, zákonný zástupca, ostatní vyučujúci individuálne integrovaného žiaka. Údaje v IVVP sú **DÔVERNÉ!!! Sú založené v osobnom spise žiaka v uzamknutej skrinke!!!**

IVP vypracováva vyučujúci príslušného predmetu v spolupráci so špeciálnym pedagógom v prípade, že je potrebné integrovanému žiakovi prispôbiť **obsah a formy vzdelávania** (žiak nie je schopný postupovať podľa ČTP s triedou) z daného predmetu. IVP tvorí súčasť IVVP. Pri tvorbe IVP vychádzame z učebných osnov príslušného predmetu. **POZOR!!! IVVP sa vypracováva pre každého integrovaného žiaka, bez ohľadu na druh a stupeň postihnutia. IVP je súčasťou IVVP. IVP nemusí mať každý integrovaný žiak!!!**

PRI OVEROVANÍ VEDOMOSTÍ, HODNOTENÍ A KLASIFIKÁCIÍ POSTUPUJEME PODĽA:

- **Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov so špeciálno-pedagogickými potrebami v bežných základných školách.** Schválené MŠ SR rozhodnutím číslo 6164/96 – 153 zo dňa 12. decembra 1996 s platnosťou od 1. januára 1997.
- **Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov s vývinovými poruchami učenia v základných a stredných školách,** ktoré sú súčasťou Metodických pokynov k výchove a vzdelávaniu žiakov s vývinovými poruchami učenia v základných a stredných školách č. CD-2004-12003/23597-1:095, schválené MŠD SR dňa 31.8.2004 s platnosťou od 2.9.2004.
- **Pedagogicko-organizačné pokyny pre školy, školské zariadenia, orgány štátnej správy v školstve a orgány územnej samosprávy na príslušný školský rok.**

Pri overovaní vedomostí sa uprednostňuje tá forma, ktorá je výhodnejšia pre žiaka. Hodnotenie je potrebné prispôbiť požiadavkám individuálne integrovaného žiaka s prihliadnutím na jeho druh a stupeň postihnutia a zapracovať ich do IVVP. Na základe odporúčaní špeciálneho pedagóga je potrebné poskytnúť individuálne integrovanému žiakovi viacej času na rozmyslenie a riešenie úlohy. Ak nie je možné objektívne posúdiť výkon individuálne integrovaného žiaka v danom predmete vzhľadom na druh a stupeň postihnutia, je možné na základe odporúčaní špeciálneho pedagóga a po prerokovaní s rodičmi žiaka pristúpiť k slovnému hodnoteniu.

DOKUMENTÁCIA INDIVIDUÁLNE INTEGROVANÉHO ŽIAKA

Individuálne integrovanému žiakovi je potrebné založiť *osobný spis* (napr. papierový obal), v ktorom si vedieme agendu a všetky potrebné dokumenty. Titulný list by mal obsahovať základné osobné údaje individuálne integrovaného žiaka. **Osobný spis je označený „DÔVERNÉ“ a uložený v uzamknutej skrinke!!!**

Osobný spis individuálne integrovaného žiaka by mal obsahovať:

- ✓ „Návrh na prijatie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do špeciálnej školy, do špeciálnej materskej školy, do materskej školy, do základnej školy a do strednej školy“ (tlačivo ŠEVT 49 282 0). U autistických detí ja to tlačivo „Návrh na prijatie dieťaťa alebo žiaka s autizmom“.
- ✓ Rozhodnutie o zaradení resp. preradení žiaka.
- ✓ Individuálny výchovno-vzdelávací program pre daný druh postihnutia.
- ✓ Individuálny vzdelávací plán – **Nie je podmienkou. Vypracováva sa len v prípade, ak žiak nie je schopný postupovať podľa ČTP v danom predmete s triedou!!!**
- ✓ Písomné odporúčanie zariadenia špeciálnopedagogického alebo pedagogicko-psychologického poradenstva k individuálnej integrácii žiaka.

Riaditeľ školy zabezpečí ochranu osobných údajov a dôverných informácií z dokumentácie individuálne integrovaného žiaka!!!

Každé dva roky je potrebné u individuálne integrovaného žiaka vykonať rediagnostiku!!!

Ak sa v priebehu vzdelávania individuálne integrovaného žiaka zmení stav jeho postihnutia alebo intelektového nadania, nie je dôvod naďalej vzdelávať žiaka ako individuálne integrovaného. Žiaka škola prestane viesť ako individuálne integrovaného na základe písomného vyjadrenia príslušného poradenského zariadenia!!!

Použitá literatúra:

Záborská, D.; Žaškovská, J.: *Individuálna integrácia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v ZŠ a SŠ 1.* In: Právo v školskej praxi 1 (Poradca vedenia školy pri aplikácii právnych noriem), RAABE, 2004.

Záborská, D.; Žaškovská, J.: *Individuálna integrácia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v ZŠ a SŠ 2.* In: Právo v školskej praxi 1 (Poradca vedenia školy pri aplikácii právnych noriem), RAABE, 2005.

www.ststpedu.sk

www.education.gov.sk

www.pistalka.sk

Vypracovala:

PhDr. Martina Ostrihoňová Kureková

riaditeľka ŠPP pri SZŠ pre TP

Pionierska 850/13, Detva

(elokované pracovisko M.R.Štefánika 908/40, Detva)

tel: 045/5454944, 0911 545494